

שלימות האחדות בכלל ישראל תיתכן רק אצל כלל ישראל, וזוהי הבסיס לקיום כל התורה כולה!!!

מדגישה התורה את העשייה על ידי כלל ישראל, כדי לעוררנו ליסוד חשוב זה, יסוד האחדות, השייך בכל יתר מצוות התורה.

« האם אכן 'כלל' כלל ישראל השתתפו בבניית המשכן?!? »

« שלימות האחדות תיתכן רק אצל כלל ישראל!! »

וכן מבאר בספר משך חכמה, את כוונת הפסוק וַיִּעֲנוּ כָּל הָעָם יַחְדָּו וַיֹּאמְרוּ כָּל אִשְׂרָאֵל דְּבַר ה' נַעֲשֶׂה (שמות יט, ח), שרק בעניית כל ישראל יחדיו, באחדות מופלאה, ניתנה להם היכולת לעשות את כל אשר דיבר ה', ומדוע משום שלכל אחד מישראל יש את המצוות השייכות בו, ורק בין כולם באות כל המצוות לכלל קיום ומעשה, ואם כן, כאשר נענו כל העם יחדיו לרצון ה', יכולים היו לומר כל אשר דיבר ה' נעשה, הכל בכל מכל כל.

כתוב בפרשתינו וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה (שמות לט, א). לכאורה צריך ביאור, הלא ידוע, ומפורש כן להדיא בתורה הק', שרק אנשים בודדים מעם ישראל, חכמי לב ונבונים מדע, ובראשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה, הם שעסקו בכך, וכיצד איפוא ניתן לומר בכללות ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה את משה'.

הנה הגמ' בשבת (לא:): הביא מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, ואמר לו, גיירנו על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת, דחפו באמת הבנין שבידו. בא לפני הלל, גיירו, אמר לו, דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה, ואידך, פירושא הוא, זיל גמור. כלומר, מה ששנאו עליך אל תעשה לחברך, זו היא כל התורה, וכל יתר המצוות והחוקים אינם אלא בגדר פירוש, לך ולמד.

האור החיים הק' עומד על נקודה זו, ומיישב תמיהה זו בהקדמו קושיה אחרת, הנה ידוע, כי התורה הקדושה אשר ניתנה לנו מאת הבורא יתברך, ברמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה, מהווה את התיקון המושלם ביותר לגופו ונפשו של כל אחד ואחד מישראל, זאת, כאשר רמ"ח מצוות עשה משמשות כתיקון ושלימות רמ"ח אברי האדם, בעוד שס"ה מצוות לא תעשה משמשות כתיקון שס"ה גידי האדם.

מה עמד ביסוד הנהגתו של הלל, כיצד ביקש לגייר את אותו נכרי על סמך מצוה אחת של וְאֶהְבֶּתְךָ לַרְעֵךָ כְּמוֹךָ (ויקרא יט, יח), האם באמת ניתן לומר כי מצוה זו הינה כל התורה כולה, וכי כוללות היא לדוגמה, גם מצוות ואיסורים כמו שטעננו, בשר וחלב ופרה אדומה.

איברי האדם נועדו לנוע ולפעול, ועל כן תיקונם הוא במצוות עשה, שתוכנן עשייה ופעולה, ואילו גידי האדם קושרים את איבריו ואוגדים אותם, שלא יתפרקו ויתפזרו, ועל כן תיקונם הוא במצוות לא תעשה, שעניינן מניעת האדם וקשירתו כביכול מלעשות פעולות מסוימות.

הבעל התניא, מבאר עמוק הענין בביאור מופלא. כל ישראל הם אחים מצד שורש נשמתם, והריהם בגדר נשמה אחת בגופים מחולקים, והנה, העושים גופם עיקר ונפשם טפלה, מגבירים את הפירוד וממעטים את האחדות, ובד בבד הרי הם ממעטים בקיום המצוות ובחשיבות הצד הרוחני שבהם.

ובזה עלינו להבין, האם בכלל אפשר לו לכל אחד ואחד מישראל שיבוא לידי שלימות מופלאה זו, הרי חלק מן המצוות אינן נוהגות אלא בכהנים, חלק אינן נוהגות אלא בלויים, וחלק נוהגות בכלל ישראל, ומכיון שאדם אחד אינו יכול להיות מגזע כהונה, לוי וישראל, גם יחד, ואין ביכולתו לקיים את כל תרי"ג המצוות, כיצד תיתכן מציאות בה יוכל אדם להגיע לידי שלימות נפש בקיום כל המצוות, האם זו מטרה בלתי ניתנה להשגה.

איחוד אמיתי, הנעשה על ידי הבלטת הצד המאחד, צד הנשמה הרוחני והנעלה, טומן בחובו ממילא את הדגשת קיום התורה והמצוות, שהרי זו כל מהות התורה, להגביה ולרומם את הנפש לשורשה העליון, כמאמר רבותינו (בראשית רבה מ"ד א) "לא ניתנו המצוות אלא לצרף בהן את הבריות".

הוא הדין לגבי נשות ישראל, שרבות מן המצוות אינן נוגעות להן, האם מחוסרת הן את אפשרות לבוא לידי שלימות ותיקון הנפש בקיום תרי"ג המצוות.

ובזה מובן, כי כאשר הורה הלל לאותו גוי להשתלם במצוות ואהבת לרעך כמוך, היתה כוונתו לו כך, כיצד תוכל לבוא לידי אהבה ואחדות אמיתית על כל ישראל, רק על ידי חיבור רוחני, מצד שורש הנשמה, וחיבור זה, מה מהותו, קיום התורה והמצוות בשלימות, צירוף הנפש והזדככות הנשמה הרי לפניך כל התורה, לך ולמד.

ומבאר האור החיים הקדוש, כי התורה הקדושה ניתנה לכללות ישראל, וקיומה נועדה להתבצע בצירוף כל ישראל, כהנים, לויים, וישראלים, נשים ואנשים, גם יחד, וכאשר כל ישראל מקיימים את כל המצוות, כל אחד את המצוות הנוגעות לו ושייכות אליו, נמצאת התורה כולה מתקיימת עד גמירא, בשלימות ובתיקון גמור. וכך, כאשר כל ישראל שותפים ושייכים בתרי"ג המצוות, באים כולם לידי תיקון ושלימות נפשותיהם.

אבל האחדות אצל הגוים אינה אלא חיצונית וזמנית, כמו שמצינו אצל מדין ומואב, אשר התאחדו לשעה קלה, על מנת להזיק לישראל.

ועל פי יסוד מופלא זה, מבאר את דברי הכתוב בפרשה. וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה, נכון, לא כל ישראל עסקו בהכנת המשכן, כליו ובגדי הכהונה בפועל ממש, אולם כולם עשו ככל אשר שביכולתם כדי לסייע במלאכת קודש זו, האחד תרם זהב וחברו כסף, האחד הרים נדבת נחושת והשני סייע בגיזי צמר ובסממנים, וכן על זו הדרך, ונמצא המשכן בנוי ומתוקן בין כולם. הרי לך, שכל בני ישראל עשו ככל אשר ציווה ה' את משה.

בפרשת בלק מסופר על הזמנתו של בלעם על ידי בלק, לקלל את ישראל, והכתוב אומר כך, וַיֹּאמֶר מוֹאָב אֶל זִקְנֵי מִדְיָן, עֲתָה לְחַכּוּ הַקְּהָל אֶת כָּל סִבִּיבֹתֵינוּ, כְּלַחֵךְ הַשּׁוֹר אֶת רֶגֶךָ הַשְּׂדֵה (במדבר כב, ד). ורש"י הק' מקשה, והלא מעולם היו שונאים זה את זה, שנאמר הַמֶּכֶה אֶת מִדְיָן בַּשְּׂדֵה מוֹאָב (בראשית לו, לה), שבאו מדין על מואב למלחמה, ורש"י מתרץ, אלא

אם נרחיק מעט נוכל לומר, כי דווקא בענין זה, של מלאכת המשכן, בו נאמר במפורש כי אנשים מסויימים ולא כל כלל ישראל עסקו במלאכה,

מיראתן של ישראל עשו שלום ביניהם. אנו רואים, כי אחדות בין האומות נוצרת רק למען מטרה מסויימת, ומה טוב אם היא ככה בשנאת ישראל, אולם אין מהות אמיתית ופנימית.

אך בספה"ק מאור ושמש תירץ את קושייתו של רש"י הק' באופן אחר, בהקדמנו לכך מעשה שארע עם האחים הקדושים, רבי ר' זושא מאניפולי ורבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע, פעם אחת שאל רבי ר' זושא את אחיו רבי ר' אלימלך, בכוח מה הוא פועל ישועות כה רבות, ומופתים כה נפלאים, ורבי ר' אלימלך השיבו בזו הלשון, דע לך, כי עם חיבור ואחדות אפשר לפעול ישועות גדולות.

ובזה מתרץ המאור ושמש את קושייתו של רש"י, מדוע נתחברו מואב ועמון זה לזה, משום שבני מואב ידעו כי על ידי האחדות ניתן לפעול ישועות גדולות ונצורות, ועל כן ביקשו להתאחד עם מדין, כדי שאחדותם תסייע בידיהם לפעול נגד ישראל.

אך לא ידעו בני מואב, כי טעות חמורה היא בידם, שכן, בעוד אחדותם של ישראל הינה אחדות גמורה, מתחילה ועד סוף, על אחדות הגוים אמרו רבותינו (אליהו זוטא י"א ד"ה אין יסורין) "צדיקים, תחילתם מריבה וסופם שמחה, ורשעים, תחילתם שמחה וסופם מריבה". ומדוע, משום שאחדותם אינה אלא אחדות התלויה בדבר ורק משום כך הם מתחברים זה עם זה, וכאשר יבטל הסיבה בטלה האחדות, תחילתם חיבור וסופם פירוד, אחדות כזו, הינה חסרת ערך ונטולת בסיס, ובודאי שאי אפשר לפעול בכוחה מאומה.

« ההבדל המהותי בין ישראל לעמים! »

הנה בגמ' (יומא ט.) איתא, מקדש ראשון מפני מה חרב מפני ג' דברים שהיו בו עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים וכו', אבל מקדש שני שהיו עוסקים בתורה ובמצוות וגמילות חסדים, מפני מה חרב מפני שהיתה בו שנאת חנם, ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד ג' עבירות.

הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל (בספרו הר יראה) הקשה, שלכאור' צ"ע גדול דברי חז"ל אלו, שהרי מאחר שהיה במקדש השני מדת הגמילות חסדים, ומסתמא בכלל זה גם צדקה וכל עניני חסד, א"כ מן הסתם היו צדיקים גם במצות שבין אדם לחבירו, והיאך אמרינן שהיתה בו שנאת חנם, והרי זה לכאור' תרתי דסתרי.

עוד מצינו בגמ' (בבא מציעא ל:) "אמר ר' יוחנן, לא חרבה ירושלים אלא על שדנו בה דין תורה. (מקשה הגמ') אלא דיני דמגזיתא לידיינו (וכי ידונו על פי דינים של גוים שלא דנים ע"פ דין תורה), אלא אימא שהעמידו דיניהם על דין תורה ולא עבדו לפני משורת הדין". והקשו בתוס' שם מדברי הגמ' במסכת יומא (שם) שמפני שנאת חנם היה. ותירצו בתוס', כי יש לומר שזה וזה גרם. ויש להתבונן השייכות בין ב' הדברים.

והנה, אנו יודעים כי ישנה הבדלה בין ישראל לעמים, כשם שיש הבדל בין אור לחושך. ומהו ההבדל, אמנם לישראל יש תורה ומצוות, אבל משמע שזה הבדל מהותי ביניהם.

הנה איתא בגמ' (ביב י.), "אמר משה לפני הקב"ה, רבש"ע, במה תרום קרן ישראל, א"ל בכי תשא", והנה מכל הסוגיא שם מבואר, כי ע"י הצדקה, מתרום קרנם של ישראל על כל אומות העולם. ומדובר שם לאו דוקא על צדקה של נדבת המשכן, אלא על צדקה פשוטה ורגילה לעניי ישראל.

וכן מה שאמר הקב"ה למשה, 'בכי תשא', זהו גם ע"י מצות הצדקה, וכמו שפירש רש"י, אם באת לשאת ראשם בהגבהה, קח מהם כופר לצדקה. וצריך ביאור הכיצד מתרוממת קרנם של ישראל ע"י הצדקה, וגם צריך ביאור איזה צדקה היה בנתנת השקלים לבנין המשכן, הרי היה זה חיוב כמו כל המצות שצריך לקנותן בממון ולא נקראו צדקה.

והנה עוד אמרו שם בגמ', "תניא אמר להן רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו, בני, מהו שאמר הכתוב צדקה תרומם גוי וחסד לאומים חטאת (משלי יד, לד), נענה רבי אליעזר ואמר, 'צדקה תרומם גוי', אלו ישראל, דכתיב ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ (דברי הימים א' יז, כא), 'וחסד לאומים חטאת', כל צדקה וחסד שאומות העולם עושין, חטא הוא להן, שאינם עושין אלא להתגדל בו", וכו'. ויעוין שם בסוגיא, כי ישראל אע"פ שנותן צדקה על מנת שיחיה בני, הרי זה צדיק גמור, כיון שנותן בין אם יחיה ובין לא, ואינו מתחרט אחר"כ, אבל עכו"ם אינו נותן אלא על דעת כן, ומתחרט.

ומבואר, כי אותו חסד שעושים שניהם, את ישראל מרומם הוא מכל העמים, ואילו לאומות חטא הוא, שאינן עושין אלא להתגדל ולהתיהר.

וההבדל הוא בכך, שישראל עושה חסד לשם חסד, דהיינו שכונתו להיטיב, והולך בדרכי השי"ת, מה הוא רחום אף אתה רחום. ואילו הגוי עושה לעצמו, ואף החסד שעושה עם זולתו אינו אלא לעצמו, להתגדל ולהתיהר.

ומעתה אנו מבינים, מהו הקשר בין גמילות חסדים עם שנאת חנם, והוא שאין עושין אלא לעצמן, בחינת חסד לאומים, והוא קשה כג' עבירות, כיון שכך חי הגוי, ולא ישראל, ישראל דואג לכלל, וחי למען הכלל, וגוי חי לעצמו, ואינו דואג אלא לבשרו.

וכתב בסה"ק רוח חיים (אבות פ"ב, מ"א), "מהו ענין בצלם אלקים עשה את האדם (בראשית ט, ו), כי אלקים ב"ה הוא בעל הכוחות כולם, ובאדם ג"כ כלל השי"ת הכוחות כולם, ויש בכחו למשול על צבא השמים וכסיליהם, וגם כל העולמות נפעלים ע"י מעשיו, הן לטוב הן לעקלקלות, וגם הוא בונה עולמות, ומחריבן, כי נשמתו בגנזי מרומים, היא למעלה מכל העולמות, וכולם מקבלים חיות ממנו, והוא אמצעי כביכול לשיושג בסיבתו קצת מפעלות תמים דעים".

וכך כתב בספה"ק דרך ה' (לרמח"ל חלק ב' פרק ד'), "וז"ל: "ואולם במעשיהם של ישראל, תלה האדון ב"ה, תיקון כל הבריאה ועילוייה, כמש"כ. ושיעבד כביכול את הנהגתו לפעלם, להאיר ולהשפיע או ליסתר ולהתעלם ח"ו על פי מעשיהם. אך מעשה האומות לא יוסיפו ולא יגרעו במציאות הבריאה, ובגילוי ית"ש או הסתרו, אבל ימשיכו לעצמם תועלת או הפסד אם בגוף ואם בנפש, ויוסיפו כח בשר שלהם או יחלישוהו. וזהו שביקש משה רבינו ע"ה ונפלינו שלא תשרה שכינה באומות בעולם, שלא יהיה להם שליטה על הטבע, ורק בישראל תשרה שכינה שיהיו שותפים בהנהגת הבריאה, וכל הבריאה כולה יקבלו חיותם מישראל", עכ"ל.

ובמה סגולת ישראל לכך, כי על כן אדם מישראל חי למען זולתו וכולו דאגה לכלל, על כן ניזונין בשבילו כל העולם, וזהו צדקה תרומם גוי, ותרומם קרנם בכי תשא, אלו ישראל שנקראין גוי אחד שאינם פרטים יחידים אלא אחד, והיינו שכל אחד חי למען הכלל, ואז השכינה שורה בישראל. אבל אצל אומות העולם חסד לאומים חטאת, שאין עושין אלא להתיהר, וכל אחד חי לעצמו, ועושה בשביל עצמו, ואיך ינהיג את העולם, והרי כתוב עולם חסד יבנה, על כן לא שייכת השראת השכינה אצלם.

ולפ"ז יכולין להבין כי הקב"ה נתן לנו התורה כדי שכלל ישראל יקיים את כל התורה והמצוות, ואי אפשר לקיים את התורה והמצוות, אלא אם כן יש אחדות גמור, כאיש אחד ובלב אחד, כמו נשמה אחת שהכל מחובר איתו, ועל ידי כך נחשב כאילו קיימו כלל ישראל התרי"ג מצוות. וזה הטעם שהתורה רק ניתנה כשהיו כלל ישראל בתכלית האחדות, והבית המקדש נחרב בגלל שלא היו שנאת חנם שלא היו אחדות, ממילא אי אפשר לקיים את כל התורה והמצוות.

... ומעתה אנו
מבינים, מהו הקשר
בין גמילות חסדים
עם שנאת חנם, והוא
שאין עושין אלא
לעצמן, בחינת חסד
לאומים, והוא קשה
כג' עבירות, כיון שכך
חי הגוי, ולא ישראל,
ישראל דואג לכלל,
וחי למען הכלל, וגוי
חי לעצמו, ואינו דואג
אלא לבשרו..."